

SXEDIO.FS8

10.10.1950: Η ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΟΡΓΩΝΕΙ ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΘΩΣ Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΒΑΙΝΕΙ ΣΕ ΝΥΞΕΙΣ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η Πρεσβεία της Εθναρχίας που πήγε στις Ηνωμένες Πολιτείες για να παραδώσει τις δέλτους του ενωτικού δημοψηφίσματος στα Ηνωμένα Έθνη αλλά και για να δια φωτίσει τη διεθνή κοινή γνώμη για τον ενωτικό αγώνα των Κυπρίων συνέχιζε τις επαφές της και τις επισκέψεις της σε διάφορες περιοχές όπου κυρίως υπήρχαν μεγάλες ομάδες ελληνοαμερικανών.

Αυτό γινόταν κυρίως τα Σαββατοκυρίακα.

Ετσι ο Ν. Κλ. Λανίτης πήγε στη Πενσυλβανία και ο Μητροπολίτης Κυπριανός και αρχηγός της Πρεσβείας στη Νέα Υερσέη.

Αργότερα ο Κυπριανός συνοδευόμενος από το Σάββα Λοϊζίδη πήγε στο Νιτητρόιτ, το Σικάγο και τη Βοστώνη.

Στις 10 Οκτωβρίου δόθηκε η ευκαιρία στα μέλη της Πρεσβείας να αναπτύξουν τις θέσεις τους στους ελληνοαμερικανούς και ξένους δημοσιογράφους σε δεξίωση που παρέθεσε ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Μιχαήλ στο Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο.

Ο Κυπριανός αφού ανέλυσε το Κυπριακό πρόσθεσε:

"Αντιμετωπίζοντες την δυσχερή κατάστασιν την δημιουργηθείσαν υπό της πείσμονος στήσεως της αποικιακής κυβερνήσεως της Κύπρου, διαβεβαιούμεν υμάς, ότι παρά την δυσχέρειαν ταύτην, ο λαός της νήσου Κύπρου δεν εμπορείται υπό αντιβρετανικών αισθημάτων εν τη αξιώσει της ελευθερίας και της αυτοδιαθέσεως του. Αντιθέτως ως Έλληνες πάντοτε υπήρξαμεν και είμεθα εις το πλευρόν του δυτικού κόσμου. Αλλά παρεκτός της μεγάλης ταύτης αληθείας υπάρχει ετέρα άποψις ήτις είναι περισσότερον διεθνής.

Η μη πραγματοποίησης της δικαίας αξιώσεως της Κύπρου θα παράσχη μεγάλην ευκαιρίαν εις το κομμουνιστικά Έθνη να εκμεταλλευθούν το ζήτημα τούτο όχι μόνον εν Κύπρω και Ελλάδι, αλλά και διεθνώς καθ' ότι, πως δυνάμεθα ημείς του δυτικού κόσμου να διακηρύξωμεν την ατρόμητον υποστήριξιν μας δι' αυτοδιάθεσιν όλων των λαών, όταν εις την ηπειρωτικήν Ευρώπην παραμένη εισέτι αποικιακό στίγμα, όπως είναι η περίπτωσης της νήσου Κύπρου.

Παραχωρουμένης της ελευθερίας του ο λαός της Κύπρου θα είναι εν καιρώ διεθνούς κρίσεως μεγαλυτέρας αξίας διά τον δυτικόν κόσμον από ό,τι θα ήτο εάν παραμείνη υπό αποικιακήν διοίκησιν. Επί πλέον η ειρήνη και ηρεμία του τμήματος τούτου του κόσμου θα εξυηρητηθή άριστα, εάν αποδοθή ελευθερία εις τον Κυπριακόν λαόν.

Ηλθομεν εις την Αμερικήν, προσέθεσεν ο Σ. Μητροπολίτης Κυρηναίας, να διερμηνεύσωμεν τους σκοπούς μας εις τον ειρηνόφιλον λαόν της δημοκρατίας ταύτης. Ηλθομεν εις Νέαν Υόρκην, διά να προασαγάγωμεν την υπόθεσιν μας ενώπιον της μεγάλης ταύτης ελπίδος διά την παγκόσμιον ελευθερίαν-ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών. Εχομεν μεγάλην υπόθεσιν. Είναι δικαία υπόθεσις. Είναι τιμία υπόθεσις, διότι στηρίζεται επί της δικαιοσύνης.

Ο λαός της Κύπρου αξιούμεν τα αμεταβίβαστα δικαιώματα μας να ζήσωμεν ελεύθεροι. Η αλήθεια είναι με το μέρος μας. Τα γεγονότα είναι μαζί μας. Είμεθα προς την πλευράν του Θεού. Η Κυπριακή εθνική Πρεσβεία από της αφίξεως της εις Αμερικήν την 9ην Σεπτεμβρίου 1950, έτυχε συμπαθούς υποδοχής εκ μέρους του αμερικανικού υπουργείου Εξωτερικών και αρκετών Γερουσιαστών εν Ουασιγκτώνι, ως επίσης και εκ μέρους μεγάλου αριθμού αντιπροσώπων κρατών-μελών των Ηνωμένων Εθνών.

Το δικαίωμα μας δι' αυτοδιάθεσιν έχει καταστή γενικώς παραδεκτόν, αλλά προς τον σκοπόν πραγματοποίησεως του οφείλομεν να ζητήσωμεν την βοήθειαν και την υποστήριξιν σας. Οιαδήποτε

υπόθεσις της δημοκρατίας δύναται να επιτύχη μόνον, όταν όταν ο καθείς συμμερίζεται και ενθαρρύνει την υπόθεσιν εκείνην. Ως κύπριοι χρειαζόμεθα την βοήθειαν σας. Εχομεν ανάγκην της βοήθειας παντός εξ υμών των πολιτών της μεγάλης ταύτης Δημοκρατίας. Χρειαζόμεθα την βοήθειαν κάθε μέλους του πεπολιτισμένου κόσμου, καθότι και ημείς αισθανόμεθα τα αυτά ως και ο αθάνατος Πρόεδρος Αβραάμ Λίνκολν, καθ'α "παρέχοντες ελευθερίαν εις τους ελευθέρους".

Στην ίδια διάσκεψη μίλησε και ο Σάββας Λοϊζίδης που είπε για πρώτη φορά ότι η ευκαιρία να παρουσιασθεί το Κυπριακό στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ είχε παρέλθει παρά τις επαφές της Πρεσβείας και παρα το ευνοϊκό κλίμα που παρουσιαζόταν.

Ο Λοϊζίδης τόνισε τη ανάγκη όπως γίνει προετοιμασία για οριστική συζήτηση του θέματος στην επομένη σύνοδο της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ το 1951.

Καθώς η Πρεσβεία συνέχιζε τις επαφές για να βρει ανάδοχο για να προωθήσει το αίτημα του Κυπριακού λαού στη Γενική Συνέλευση ο χρόνος περνούσε ανεπιστρεπτί.

Κι ενώ άκουε συνεχώς όλο και καλά λόγια φάνηκε ότι πραγματικά είχε παρέλθει ο χρόνος για να εγγραφεί το Κυπριακό. Ουσιαστικά ο χρόνος εγγραφής του Κυπριακού ήταν ο Ιούλιος. Αλλά μπορούσε να εγγραφεί και αργότερα με έκτακτη αίτηση από ενδιαφερόμενο κράτος- μέλος.

Αλλά ένα τέτοιο κράτος δεν κατέστη δυνατό να εξευρεθεί. Η Ελλάδα πάνω στην οποία οι Κύπριοι στήριζαν πολλά από την αρχή της ενωτικής εκστρατείας τους με κανένα τρόπο δεν πειθόταν να προβεί σε μια τέτοια ενέργεια.

Από αυτή τη στιγμή άρχιζε ουσιαστικά και η αντίστροφη μέτρηση για την αποστολή της Πρεσβείας και επιστροφής της στην Κύπρο.

Ετσι ήλθε πολύ αργά ο υπαινιγμός του Ελληνα αντιπροσώπου Μακκά για την Κύπρο στην Επιτροπή Κηδεμονιών των Ηνωμένων Εθνών.

Χωρίς να τολμά να αναφερθεί ονομαστικά στην Κύπρο και μιμούμενος στις 11 Οκτωβρίου τον αντιπρόσωπο της Συρίας κατά τη συζήτηση έκθεσης της Επιτροπής προς τη Γενική Συνέλευση σχετικά με τις αποικίες και παίρνοντας αφορμή σε λόγο προγούμενου ομιλητή ότι οι αποικιακές δυνάμεις έπρεπε να παραχωρήσουν ανεξαρτησία στους υπόδουλους λαούς να παρασκευάζονται γι' αυτό, εξήρε την αποικιακή πολιτική της Αγγλίας, η οποία έδωσε όπως είπε ανεξαρτησία σε αποικίες που ευτυχούσαν και ήσαν σύμμαχοι της.

Πρόσθεσε ο Μακκός όλο υπαινιγμούς:

" Εάν υπάρχει εξαίρεση του κανόνα αυτού, σε κάποια γωνιά της γης, η εξαίρεση αυτή πρέπει να αρθεί όταν το επιτρέψουν οι περιστάσεις".

Ο υπαινιγμός αυτός ήταν σαφής για την Κύπρο αλλά το όνομα της Κύπρου κανένας δεν τολμούσε να το αναφέρει.

Όμως ήδη η Κυπριακή Πρεσβεία ετοιμαζόταν να επιστρέψει στην Κύπρο και δεν έδωσε και τόση σημασία στην αναφορά, αλλά θεώρησε την ενέργεια της Ελληνικής αντιπροσωπείας σαν ένα ακόμα λάθος, γιατί φοβότο να πει ελεύθερα τις απόψεις της.

Ήταν όμως κάτι. Κι αυτό αποτελούσε την αρχή για τα επόμενα χρόνια, έστω κι αν η Ελλάδα κτυπούσε την πόρτα της Αγγλίας με γαντοφορεμένο χέρι.

Παρόμοιο υπαινιγμό, με περισσότερη σαφήνεια, αλλά χωρίς να αναφέρει ονομαστικά την Κύπρο έκαμε και ο Γρηγόριος Κασιμάτης, μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας στην Πολιτική Επιτροπή σε λίγες μέρες.

Πρέπει, είπε ο Κασιμάτης, να επέλθει μεταξύ των μεγάλων συνεννόηση όσον αφορά τα δίκαια των λαών για αυτοδιάθεση. Η περίοδος των αποικιών βρίσκεται στο τέρμα της. Εάν η αρχή εφαρμοζόταν δεν θα αντιμετωπίζαμε σήμερα λαούς να αξιώνουν το τέλος της ξένης διοίκησης είτε φιλική είναι αυτή είτε εχθρική. Πρέπει πλέον να αρχίσουμε με έργα.

Ενα άλλο επίσης μέλος της ελληνικής

αντιπροσωπείας ο Δημ. Λάμπρος μιλώντας πάνω στο θέμα είχε επίσης θερμά λόγια να πει για την ανάγκη παροχής αυτοδιάθεσης στους υπόδουλους λαούς.

Ο Λάμπρος μάλιστα αναφέρθηκε και σε Ελληνες που ζούσαν ως υπόδουλοι και σαν τέτοιοι δεν ήσαν άλλοι παρά οι Κύπριοι και οι Ελληνες της Βορείου Ηπείρου.

"Και τώρα όχι μόνο ο ελληνικός λαός, αλλά και όλοι οι Ελληνες που ζουν υπό ξένο ζυγό επικαλούνται και υποστηρίζουν το δικαίωμα αυτό" είπε ο Λάμπρος.

Ενώ οι Ελληνες αντιπρόσωποι μιλούσαν ο ένας μετά τον άλλο για την αυτοδιάθεση και υπαινίσσονταν την Κύπρο σαν ήλθε η ώρα να ψηφίσουν καταψήφισαν πρόταση να αναλάβει η υπεπιτροπή της Τρίτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης το θέμα της αυτοδιάθεσης των λαών.

Σχετική πρόταση είχαν υποβάλει το Αφγανιστάν και η Σαουδική Αραβία, δυο χώρες που είχαν μάλιστα δώσει πολλές υποσχέσεις στην Κυπριακή Πρεσβεία ότι θα υποστήριζαν το αίτημα του Κυπριακού λαού.

Η Ελλάδα ξεκαθάρισε ότι καταψήφισε την πρόταση γιατί κατά την άποψη της η Τρίτη Πολιτική Επιτροπή δεν ήταν η αρμόδια να ασχοληθεί με το όλο θέμα.

Συνολικά η Κυπριακή πρεσβεία είχε συναντήσεις με 45 αντιπροσωπείες. Πολλές από αυτές έδωσαν υποσχέσεις, άλλες συνέστησαν υπομονή και άλλες αρνήθηκαν να συζητήσουν καν μαζί της γιατί θεωρούσαν το αίτημα των Κυπρίων ως εσωτερικό θέμα της Αγγλίας και δεν ήθελαν με κανένα τρόπο να αναμιχθούν ή να διασαλεύσουν τις σχέσεις τους με αυτήν.

Πιο ενθουσιώδεις ήταν οι αντιπρόσωποι των χωρών της Μέσης Ανατολής όπως η Συρία, η Αίγυπτος η Σαουδική Αραβία, η Υεμένη και ο Λίβανος. Η Ταϊλάνδη, το Αφγανιστάν, το Ιράκ και το Ισραήλ διαβεβαίωσαν ότι θα υποστήριζαν την Κυπριακή υπόθεση σαν θα παρουσιαζόταν στα Ηνωμένα Έθνη.

Την ίδια υποστήριξη συνάντησε η αντιπροσωπεία και από άλλες χώρες της Νοτίου

Αμερικής όπως το Μεξικό, η Κούβα, η Βραζιλία, η Παραγουάη, η Ουραγουάη, η Κολομβία, η Νικαράγουα, η Αϊτή, η Αργεντινή και ο Ισημερινός.

Συμπάθεια στον αγώνα των Κυπρίων εξέφρασαν αρκετές άλλες χώρες όπως η Νορβηγία και η Δανία ενώ ενδιαφέρθηκαν για να ενημερωθούν με το θέμα ο Παναμάς, η Ονδούρα, η Γουατεμάλα, η Ινδία, η Ινδονησία, οι Φιλιππίνες και το Ιράν.

Η Γαλλία έδειξε αδιαφορία όπως και η Σουηδία ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν υποσχεθεί μέσω του Ντιν Ατσεσον να μελετήσουν το φάκελο του Κυπριακού.

Πολλές χώρες όπως έχει αναφερθεί βρίσκονταν υπό τη επιρροή της Αγγλίας και αρνήθηκαν να συζητήσουν καν την αξίωση της Κυπριακής Πρεσβείας.

Με τις χώρες του Ανατολικού Συνασπισμού με επικεφαλής τη Ρωσία η Πρεσβεία δεν επιδίωξε καμιά επαφή γιατί πίστευε ότι τέτοια ενέργεια θα προκαλούσε ζημιά στην υπόθεση της μέσα στο κλίμα του φοβερού ψυχρού πολέμου που επικρατούσε.

Στις **20 Οκτωβρίου 1950** συνεδρίασαν από κοινού το Εκτελεστικό Συμβούλιο της αμερικανικής επιτροπής του Κυπριακού Αγώνα που περιλάμβανε εκπροσώπους από όλες τις οργανώσεις της Αμερικής με προεξάρχουσες την ΑΧΕΠΑ και την ΓΚΑΠΑ και στις **24** του μήνα, λίγες ημέρες πριν αναχωρήσει η Πρεσβεία από τη Νέα Υόρκη, υπέβαλε έγγραφο της στα μέλη του ΟΗΕ, στο οποίο εκτίθεντο οι νομικές απόψεις γύρω από το Κυπριακό.

Το έγγραφο που κατάρτισε ο Σάββας Λοϊζίδης έχει ως εξής:

Α ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1. Η Κύπρος ιστορικά και εθνολογικά Ελληνική νήσος διατελεί υπό βρετανικήν διακυβέρνησιν από του **1878**. Ο πληθυσμός της, εκ **500.000** περίπου, απαρτίζεται κατά το **81%** εξ Ελλήνων, **18%** Τούρκων και **1%** άλλων μειονοτήτων.

2. Ο ελληνικός κυπριακός λαός, ασκών το δικαίωμα του της αυτοδιαθέσεως, ηξίωσεν ένωσιν της νήσου του μετά της Ελλάδος, διά δημοψηφίσματος διλεξαχθέντος την **15ην**

Ιανουαρίου 1950. Εκ 224.747 δικαιουμένων ψήφου 215.108 ήτοι το 95,7 % εψήφισαν υπέρ ενώσεως μετά της Ελλάδος.

3. Αντίγραφον του καταλόγου του δημοψηφίσματος υπεβλήθη εις την Γραμματείαν των Ηνωμένων Εθνών την 26ην Σεπτεμβρίου 1950 μετ' επιστολής προς τον Γενικόν Γραμματέα επί του ζητήματος.

B. ΝΟΜΙΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ.

1. Ο λαός της Κύπρου, ασκών το δικαίωμα του της αυτοδιαθέσεως, αξιολί ένωσιν μετά της μητρός Ελλάδος. Το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως αναγνωρίζεται εις τα άρθρα 1 και 55 του Καταστατικού χάρτου των Ηνωμένων Εθνών.

2. Η κατάσταση αυτή διευκολύνει την Ελλάδα, ως μέλος της ΟΗΕ να ζητήσει όπως το κυπριακόν ζήτημα περιληφθή εις την ημερησίαν διάταξιν της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών. Οιονδήποτε άλλο κράτος μέλος της ΟΗΕ δύναται επίσης να πράξη το ίδιο δυνάμει του Χάρτου της ΟΗΕ, όστις εξουσιοδοτεί όλα τα Εθνη να ασκήσουν τας δραστηριότητας των εν σχέσει με τους σκοπούς και τας αρχάς των Ηνωμένων Εθνών.

3. Το δικαίωμα της Γενικής Συνελεύσεως να εξετάση το ζήτημα τούτο βασίζεται επί του 10ου άρθρου του χάρτου, δυνάμει του οποίου η Γενική Συνέλευσις δύναται να συζητήσει οιαδήποτε ζητήματα εμπίπτοντα εντός του σκοπού του χάρτου και προβή εις εισηγήσεις προς τα μέλη της ΟΗΕ.

4. Ετέρα άποψις του Κυπριακού ζητήματος είναι η ακόλουθος. Η Κύπρος είναι νομικώς μη αυτοκυβερνώμενον έδαφος είναι δε φανερόν ότι τα Ηνωμένα Εθνη έχουν υποχρεώσεις έναντι του λαού της Κύπρου δυνάμει του 1ου άρθρου και επίσης δυνάμει της διακηρύξεως ήτις αφορά τα μη αυτοκυβερνώμενα εδάφη εις το 11ον κεφάλαιον του χάρτου της ΟΗΕ.

5. Ειδική Επιτροπή συζητεί τας περί μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών παρεχομένας πληροφορίας και υποβάλλει έκθεσιν προς την Γενικήν Συνέλευσιν.

Οιονδήποτε μέλος της ειδικής επιτροπής δύναται να ανατρέξει εις τους τόμους του Κυπριακού δημοψηφίσματος, οι οποίοι υπεβλήθησαν εις την γραμματείαν της ΟΗΕ και εγείρη το κυπριακόν ζήτημα προ της επιτροπής. Όταν η έκθεσις της Ειδικής Επιτροπής υποβληθή εις την Γενικήν Συνέλευσιν, δύναται να διεξαχθή συζήτησις επί του Κυπριακού ζητήματος και να γίνουν συστάσεις υπό της Γενικής Συνελεύσεως.

6. Εφ' όσον δυνάμει του 73ου άρθρου τα συμφέροντα των κατοίκων των αυτοκυβερνωμένων εδαφών προέχουν, επιβάλλονται δε υποχωρήσεις εις τας διοικούσας δυνάμεις όπως υποβάλλουν πληροφορίας επί των πολιτικών πόθων των. Ούτω οι τόμοι του δημοψηφίσματος το οποίον δεν ηγήθη εις Κύπρον και υπεβλήθη εις την Γραμματείαν των Ηνωμένων Εθνών, πρέπει να θεωρηθούν ως τοιαύται πληροφορίαί και να διαβιβασθούν υπ' αυτής προς τα Ηνωμένα Έθνη διά συζήτησιν.

7. Ο Γενικός Γραμματεύς, δυνάμει ψηφίσματος της Γενικής Συνελεύσεως τω 1948, εξουσιοδοτείται να χρησιμοποιήση οιαδήποτε στατιστικήν πληροφορίαν, ουχί κατ' ανάγκην διαβιβαζομένην εις αυτόν υπό της διοικήσεως δυνάμεως, εξαιρέσει πληροφορίας υποβαλλομένης υπό ιδιωτικών προσώπων ή μη επισήμων οργανώσεων. Εφ' όσον οι τόμοι του δημοψηφίσματος ενσωματούν την επιθυμίαν του λαού της νήσου Κύπρου και υπεβλήθησαν εις τα Ηνωμένα Έθνη υπό της κυπριακής εθνικής Πρεσβείας εκπροσωπούσης την Εθναρχίαν και τον ελληνικόν πληθυσμόν της νήσου πρέπει να θεωρηθούν ως επίσημος πληροφορία χρησιμοποιητέα υπό του Γενικού Γραμματέως.

8. Το 2ον άρθρον της 7ης παραγράφου αφορών εσωτερικήν δικαιοδοσίαν δεν εφαρμόζεται εις το Κυπριακόν ζήτημα καθότι το 11ον κεφάλαιον του χάρτου των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξις αφορώσα τα μη αυτοκυβερνώμενα εδάφη) στερεί τούτο του εσωτερικού χαρακτήρος και τοποθετεί αυτό ως διεθνές ζήτημα. Η εσωτερική δικαιοδοσία κρατών καλύπτει μόνον

ζητήματα, τα οποία δεν έχουν γίνει διεθνή κατά τον ένα ή τον άλλον τρόπον. Απαξ κράτη συνεφώνησαν όπως τοιαύτα ζητήματα αποβούν θέμα διακηρύξεως ή συνθήκης θέτουν σαφώς ταύτα έξω της εσωτερικής δικαιοδοσίας των, γίνεται δε ανεφάρμοστον το 2ον άρθρον της 7ης παραγράφου.

9. Η αρχή της εσωτερικής δικαιοδοσίας κατέστη αντικείμενον ανεπιτυχούς προσφυγής εις τας ακόλουθους περιπτώσεις:

α). Κατά την ίδρυσιν Επιτροπής **Ad Hoc** προς εξέτασιν πληροφορίας δυνάμει του 73ου άρθρου.

β). Διά την σύγκλησιν διασκέψεως αντιπροσώπων των μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών.

γ). Εις την Ινδονησιακήν υπόθεσιν.

δ. Εις το ζήτημα του μεταχειρισμού των Ινδών εις την Νότιον Αφρικήν".